

Europsko vijeće

Bruxelles, 27. listopada 2023.
(OR. en)

EUCO 14/23

CO EUR 11
CONCL 5

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Sastanak Europskog vijeća (26. i 27. listopada 2023.) – zaključci

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci koje je Europsko vijeće usvojilo na navedenom sastanku.

I. UKRAJINA

1. Europsko vijeće ponovno oštro osuđuje agresivni rat Rusije protiv Ukrajine, koji predstavlja očito kršenje Povelje UN-a, te ponovno potvrđuje nepokolebljivu potporu Europske unije neovisnosti, suverenitetu i teritorijalnoj cjelovitosti Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica i njezinu neotuđivom pravu na samoobranu od ruske agresije.
2. Europska unija nastaviti će pružati snažnu financijsku, gospodarsku, humanitarnu, vojnu i diplomatsku potporu Ukrajini i njezinu stanovništvu dok god to bude potrebno.
3. Konkretno, Europska unija i njezine države članice nastaviti će pružati održivu vojnu potporu Ukrajini, osobito putem Europskog instrumenta mirovne pomoći i Misije EU-a za vojnu pomoć, kao i putem bilateralne pomoći država članica. Europsko vijeće ističe važnost nastojanja država članica i potrebu da se odmah ubrza pružanje vojne potpore Ukrajini kako bi se pomoglo u ispunjavanju njezinih hitnih vojnih i obrambenih potreba, uključujući projekte i streljivo, osobito u okviru inicijative za milijun naboja topničkog streljiva, kao i sustave protuzračne obrane za zaštitu njezina stanovništva i njezine kritične i energetske infrastrukture.

Europska unija i države članice, zajedno s partnerima, dugoročno će doprinosti budućim obvezama prema Ukrajini u području sigurnosti, što će toj zemlji pomoći da se obrani, odupre nastojanjima da je se destabilizira i da spriječi činove agresije u budućnosti. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika da se, na temelju okvira koji Vijeće treba potvrditi, savjetuje s Ukrajinom u vezi s budućim obvezama EU-a u području sigurnosti te da o tim raspravama izvijesti na sastanku Europskog vijeća u prosincu.

Pružanje vojne potpore i ispunjavanje svih sigurnosnih obveza odvijat će se uz puno poštovanje sigurnosne i obrambene politike određenih država članica i uzimajući u obzir sigurnosne i obrambene interese svih država članica.

4. S obzirom na kontinuirane ruske napade na civilnu i kritičnu infrastrukturu Ukrajine Europska unija i njezine države članice pojačat će pružanje humanitarne pomoći Ukrajini i pomoći u području civilne zaštite, među ostalim opreme kao što su agregati za proizvodnju električne energije, energetske transformatori, mobilne postaje za grijanje te visokonaponska i rasvjetna oprema, kako bi se Ukrajini i njezinu stanovništvu pomoglo da se suoče s još jednom ratnom zimom.
5. Europska unija i njezine države članice nastavit će ulagati intenzivne diplomatske napore i surađivati s Ukrajinom i drugim zemljama kako bi osigurale najširu moguću međunarodnu potporu sveobuhvatnom, pravednom i trajnom miru te ključnim načelima i ciljevima formule za mir u Ukrajini, u cilju održavanja sastanka na vrhu o formuli za mir.
6. Rusija je odgovorna za golemu štetu prouzročenu njezinim agresivnim ratom protiv Ukrajine. U koordinaciji s partnerima potrebno je ostvariti odlučan napredak u vezi s načinima na koje bi se izvanredni prihodi privatnih subjekata koji izravno proizlaze iz imobilizirane ruske imovine mogli usmjeriti u potporu Ukrajini te njezin oporavak i obnovu, u skladu s primjenjivim ugovornim obvezama te s pravom EU-a i međunarodnim pravom. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika i Komisiju da ubrzaju rad s ciljem podnošenja prijedloga. Europska unija i dalje je predana podupiranju sanacije, oporavka i obnove Ukrajine, uključujući proces razminiranja, u koordinaciji s međunarodnim partnerima. U tom kontekstu Europsko vijeće pozdravlja ishod Međunarodne donatorske konferencije o humanitarnom razminiranju u Ukrajini koja se održala u Zagrebu 11. i 12. listopada 2023., a uključuje potporu za učinkovito upravljanje protuminskim djelovanjem.

7. Rusija i njezino vodstvo moraju u potpunosti odgovarati za vođenje agresivnog rata protiv Ukrajine i druga najteža kaznena djela prema međunarodnom pravu. Europsko vijeće poziva na nastavak rada, među ostalim u okviru temeljne skupine, na uspostavi suda za kazneni progon zločina agresije protiv Ukrajine koji bi imao najširu međuregionalnu potporu i legitimitet i na uspostavi budućeg mehanizma za naknadu štete. Nadalje, Europsko vijeće izražava potporu radu Međunarodnog kaznenog suda i osuđuje ruske pokušaje potkopavanja njegova međunarodnog mandata i funkcioniranja.
8. Europsko vijeće najoštrije osuđuje nezakonitu deportaciju i premještanje ukrajinske djece i drugih civila u Rusiju i Bjelarus te potiče Rusiju i Bjelarus da odmah osiguraju njihov siguran povratak.
9. Sposobnost Rusije da vodi svoj agresivni rat mora se, u bliskoj suradnji s partnerima i saveznicima, dodatno oslabiti, među ostalim daljnjim jačanjem sankcija te njihovom potpunom i djelotvornom provedbom i sprečavanjem njihova zaobilaženja, osobito kada je posrijedi visokorizična roba. Europsko vijeće osuđuje kontinuiranu vojnu potporu koju Iran i Bjelarus pružaju agresivnom ratu Rusije. Također poziva sve zemlje, osobito Demokratsku Narodnu Republiku Koreju, da ne pružaju materijalnu ili drugu potporu agresivnom ratu Rusije. Europska unija intenzivirat će suradnju s partnerima u borbi protiv lažnih ruskih diskursa i dezinformacija o ratu.
10. Europska unija duboko je razočarana činjenicom da je ruski parlament donio zakon o povlačenju ratifikacije Ugovora o sveobuhvatnoj zabrani nuklearnih pokusa (CTBT) od strane Ruske Federacije.

11. Jednostrana odluka Rusije da okonča provedbu crnomorske inicijative za žitarice i njezini namjerni napadi na ukrajinske objekte za skladištenje i izvoz žitarica, kao i njezini postupci u cilju ometanja slobode plovidbe u Crnome moru, dokaz su da Rusija i dalje hranu upotrebljava kao oružje i ugrožava globalnu sigurnost opskrbe hranom. Europsko vijeće naglašava važnost sigurnosti i stabilnosti u Crnome moru, presudnih za održiv izvoz žitarica. Podupire sve napore, uključujući napore UN-a, da se olakša izvoz ukrajinskih žitarica i drugih poljoprivrednih proizvoda u zemlje kojima je pomoć najpotrebnija, osobito u Africi i na Bliskom istoku. Europsko vijeće poziva na dodatno jačanje kapaciteta koridorâ solidarnosti EU-a kako bi se olakšali provoz i izvoz u te zemlje te poziva Komisiju da u tu svrhu predloži nove mjere.
12. Europsko vijeće pozdravlja produljenje privremene zaštite za raseljene osobe iz Ukrajine do ožujka 2025. Europska unija i dalje je predana pružanju potpore raseljenim osobama, kako u Ukrajini tako i u Europskoj uniji, među ostalim putem primjerene i fleksibilne financijske pomoći državama članicama koje snose najveće opterećenje u vidu zdravstvenih troškova, troškova obrazovanja i životnih troškova izbjeglica.
13. Europska unija nastavit će podupirati Republiku Moldovu u prevladavanju izazova s kojima se suočava zbog ruske agresije na Ukrajinu.
14. Europska unija nastavit će blisko surađivati s Ukrajinom, Republikom Moldovom i Gruzijom te podupirati napore koje ulažu u provedbu reformi na svojem europskom putu.

II. BLISKI ISTOK

15. Ponovno potvrđujući izjavu svojih članova od 15. listopada 2023., Europsko vijeće iznova najoštrije osuđuje Hamas zbog brutalnih i neselektivnih terorističkih napada diljem Izraela. Hamasovo korištenje civila kao ljudskog štita osobito je strašno zvjerstvo.

Europsko vijeće snažno naglašava pravo Izraela na obranu u skladu s međunarodnim pravom i međunarodnim humanitarnim pravom. Ponavlja svoj poziv Hamasu da smjesti i bez ikakvog uvjetovanja oslobodi sve taoce.

Europsko vijeće ponovno ističe važnost osiguravanja zaštite svih civila u svakom trenutku, u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom. Žali zbog pogibije svakog civila.

Europsko vijeće preispitalo je trenutačno stanje i daljnje postupanje u vezi s različitim područjima djelovanja, uključujući usklađene napore za pomoć građanima EU-a.

16. Europsko vijeće izražava najdublju zabrinutost zbog sve teže humanitarne situacije u Gazi i poziva na stalan, brz, siguran i neometan pristup humanitarne pomoći kako bi se doprlo do onih kojima je potrebna pomoć putem svih potrebnih mjera, uključujući humanitarne koridore i stanke za humanitarne potrebe. Europska unija blisko će surađivati s partnerima u regiji kako bi se zaštitili civili, pružila pomoć i olakšao pristup hrani, vodi, zdravstvenoj skrbi, gorivu i skloništu, uz osiguravanje da terorističke organizacije ne zloupotrijebe takvu pomoć.
17. Europsko vijeće podsjeća na potrebu za izbjegavanjem regionalne eskalacije i suradnjom s partnerima u tom pogledu, što uključuje Palestinsku samoupravu.
18. Europska unija spremna je doprinijeti revitalizaciji političkog procesa na temelju dvodržavnog rješenja, među ostalim putem inicijative Dan mira (*Peace Day Effort*), pozdravlja diplomatske inicijative u području mira i sigurnosti te podupire skoro održavanje međunarodne mirovne konferencije.
19. Europsko vijeće ističe potrebu za borbom protiv širenja dezinformacija i nezakonitog sadržaja te u tom kontekstu ističe pravnu odgovornost platformi.

III. VIŠEGODIŠNJI FINANCIJSKI OKVIR ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027.

20. Nakon detaljne razmjene mišljenja o predloženoj reviziji višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. Europsko vijeće poziva Vijeće da nastavi s radom u cilju postizanja općeg dogovora do kraja godine.

IV. GOSPODARSTVO

21. Europska unija suočava se sa sve složenijim izazovima, uključujući promjenjivu demografsku sliku i rastuće globalno tržišno natjecanje, te joj je potrebna snažna gospodarska osnova kojom se osiguravaju njezina dugoročna konkurentnost i jednaki uvjeti na unutarnjoj i globalnoj razini i čija su okosnica potpuno funkcionalno jedinstveno tržište i njegove četiri slobode. Europska unija treba ojačati svoju industrijsku i tehnološku bazu te poboljšati svoju gospodarsku otpornost, sigurnu povezivost, pristup globalnom tržištu i produktivnost kako bi ostvarila stratešku autonomiju uz istodobno očuvanje otvorenog gospodarstva.

Pri ocjenjivanju dosad ostvarenog napretka Europsko vijeće naglasilo je potrebu za ubrzanjem rada na:

- a) razvoju konkurentne prednosti EU-a u području digitalnih i čistih tehnologija, među ostalim usmjeravanjem na inovacije, istraživanje, obrazovanje i vještine;
- b) osiguravanju dostatne opskrbe čistom i cjenovno pristupačnom energijom;
- c) smanjivanju najbitnijih ključnih ovisnosti i diversifikaciji lanaca opskrbe putem strateških partnerstava;
- d) poticanju prijelaza na gospodarstvo koje je u većoj mjeri kružno i
- e) smanjivanju regulatornog opterećenja.

22. Europsko vijeće:

- a) poziva suzakonodavce da brzo postignu dogovor o Europskom aktu o kritičnim sirovinama, Aktu o industriji s nultom neto stopom emisija i reformi modela tržišta električne energije;
- b) poziva na brzo daljnje djelovanje u vezi s nedavnom komunikacijom Komisije o rješavanju pitanja nestašice lijekova u Europskoj uniji, uz istodobno osiguravanje boljeg pristupa lijekovima i jamčenje sigurnog i konkurentnog farmaceutskog sektora;
- c) poziva na početak rada na zajedničkim procjenama rizika s obzirom na preporuku o ključnim tehnološkim područjima;
- d) poziva Komisiju i države članice da dodatno poboljšaju okvirne uvjete za ulaganja, među ostalim s pomoću zajedničkog, jasnog i usklađenog regulatornog okvira i poslovnog okruženja koji više pogoduju konkurentnosti. Europsko vijeće poziva sve relevantne institucije da nastave s radom na pojednostavnjivanju propisa i smanjivanju nepotrebnog administrativnog opterećenja, uključujući obveze izvješćivanja, osobito za MSP-ove i *start-up* poduzeća. Također poziva Komisiju da u tom pogledu izradi dodatne prijedloge kako bi se iskoristile mogućnosti podatkovnog gospodarstva i standardiziranih poslovnih podataka;
- e) poziva Komisiju da nastavi raditi na otklanjanju drugih učinaka narušavanja tržišnog natjecanja, koje uzrokuju carine i subvencije globalnih aktera, kako bi se osigurali jednaki uvjeti na svjetskoj razini.
Također poziva Komisiju da intenzivno radi na ublažavanju problematičnih i diskriminirajućih elemenata SAD-ova Zakona o smanjenju inflacije (IRA), među ostalim osiguravanjem da se Europskoj uniji na temelju odredaba Zakona o smanjenju inflacije dodijeli status jednakovrijedan onome koji imaju partneri na temelju sporazuma o slobodnoj trgovini;
- f) poziva Komisiju i suzakonodavce da dovrše provedbu zaključaka Europskog vijeća od 9. veljače i 23. ožujka 2023. i donesu dodatne mjere koje bi se smatrale potrebnima za povećanje konkurentnosti i privlačnosti EU-a za ulaganja;

- g) podsjeća na svoj poziv Komisiji da izvješćuje Vijeće o učinku aktualne politike državnih potpora na cjelovitost jedinstvenog tržišta, kao i na globalnu konkurentnost EU-a i
- h) poziva Vijeće da ostvari napredak u radu na reviziji gospodarskog upravljanja u cilju dovršetka zakonodavnog rada u 2023.

V. MIGRACIJE I OSTALE TOČKE

- 23. Europsko vijeće održalo je stratešku raspravu o migracijama i primilo na znanje pismo koje je nedavno uputila predsjednica Komisije.
- 24. Europsko vijeće oštro osuđuje nedavne terorističke napade u Francuskoj i Belgiji u kojima su ubijeni i ozlijeđeni švedski i francuski državljani. Europska unija ujedinjena je i odlučna u borbi protiv terorizma, mržnje i nasilnog ekstremizma svih vrsta. Europsko vijeće poziva institucije i države članice da zajedničkim naporima mobiliziraju sva područja politika na nacionalnoj razini i razini EU-a radi povećanja unutarnje sigurnosti, među ostalim jačanjem suradnje u području izvršavanja zakonodavstva i pravosudne suradnje, razmjenom informacija putem pune upotrebe relevantnih baza podataka, zaštitom vanjskih granica, borbom protiv krijumčara i bliskom suradnjom s trećim zemljama.
- 25. Europsko vijeće izražava najiskreniju sućut žrtvama nedavnih prirodnih katastrofa i ekstremnih vremenskih uvjeta u državama članicama EU-a i trećim zemljama te iskazuje svoju solidarnost s njima.

26. Povećana učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih uvjeta upućuju na nužnost pružanja globalnog odgovora na klimatsku krizu. Rad na prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju ključan je za jačanje otpornosti EU-a i njegovih kapaciteta za odgovor na krize. Podsjećajući na zaključke Vijeća od 16. i 17. listopada 2023., Europsko vijeće razmotrilo je pripreme za Konferenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama 2023. u Dubaiju (COP 28) i pozvalo na pojačano globalno djelovanje i ambicioznost¹. Europsko vijeće poziva da se iskaže najšira potpora za globalnu obvezu u pogledu obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti koju će Europska unija predstaviti na konferenciji COP 28.
27. S obzirom na oštećenje kritične infrastrukture u Baltičkom moru izazvano vanjskim djelovanjem, Europsko vijeće naglašava potrebu za djelotvornim mjerama za jačanje otpornosti i jamčenje sigurnosti kritične infrastrukture. Nadalje, ističe važnost sveobuhvatnog i koordiniranog pristupa Europske unije pripravnosti i odgovoru na krizu, uz osiguravanje da svi sektori doprinose pristupu kojim se obuhvaćaju sve opasnosti.

¹ te ističe da je, u skladu s izvješćima Međuvladinog panela o klimatskim promjenama, za ograničavanje zagrijavanja na oko 1,5 °C nužno da globalne emisije stakleničkih plinova dosegnu vrhunac najkasnije do 2025.

28. Europsko vijeće krajnje je zabrinuto zbog sigurnosnog stanja na sjeveru Kosova*. Oštro osuđuje nasilni napad na kosovsku policiju 24. rujna 2023. Europska unija očekuje da će počinitelji biti uhićeni i brzo privedeni pravdi te da će Srbija u potpunosti surađivati i poduzeti sve potrebne korake u tom pogledu. Kosovo i Srbija moraju kontinuirano ulagati napore u smirivanje napetosti, kao i osigurati održavanje novih izbora na sjeveru Kosova, uz aktivno sudjelovanje kosovskih Srba. Neuspjeh u smirivanju napetosti imat će posljedice. Europsko vijeće izražava žaljenje zbog toga što nijedna od tih dviju stranaka nije provela Sporazum na putu prema normalizaciji ni njegov Prilog o provedbi, kao ni druge sporazume postignute u okviru dijaloga uz posredovanje EU-a, pod vodstvom visokog predstavnika i uz potporu posebnog predstavnika EU-a. Poziva Kosovo i Srbiju da ih provedu bez odgode i preduvjeta. To uključuje osnivanje Udruženja/Zajednice općina s većinskim srpskim stanovništvom. Normalizacija odnosa ključan je uvjet na europskom putu obiju stranaka i obje bi stranke mogle izgubiti važne prilike ako ne ostvare napredak.
29. Europska unija nastavit će blisko surađivati sa zemljama zapadnog Balkana te podupirati napore koje ulažu u provedbu reformi na svojem europskom putu.
30. Europsko vijeće ističe svoju neprekidnu potporu promicanju održivog i trajnog mira između Armenije i Azerbajdžana na temelju načelâ priznavanja suvereniteta, nepovredivosti granica i teritorijalne cjelovitosti. Europsko vijeće ističe važnost jamčenja prava i sigurnosti Armenaca iz Gorskog Karabaha, što uključuje one koji se žele vratiti svojim domovima. Podupire proces normalizacije slijedom sastanaka u Bruxellesu i poziva stranke da surađuju u dobroj vjeri i do kraja ove godine dovrše taj proces.
31. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika i Komisiju da predstave opcije za najbolje načine jačanja odnosa EU-a i Armenije u svim njihovim dimenzijama.

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244 (1999) i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

32. Europsko vijeće održalo je stratešku raspravu o stanju u Sahelu. Izražava zabrinutost zbog stalnog pogoršanja sigurnosnog i humanitarnog stanja u Sahelu, koje otežava politička nestabilnost. Europsko vijeće ističe da je stabilnost Sahela i šire regije, uključujući susjedne obalne države, od iznimne važnosti za sigurnost i prosperitet i stanovništva koje živi u Sahelu i EU-a. Europska unija i dalje će podupirati ECOWAS i surađivati s ključnim partnerima u regiji. Europsko vijeće poziva visokog predstavnika i Komisiju da predstave mogućnosti za prilagodbu djelovanja EU-a i relevantnih instrumenata postojećoj situaciji u regiji. Europsko vijeće poziva na trenutačno puštanje na slobodu predsjednika Bazouma i njegove obitelji.
-